

MODELI PROSTORA KRETANJA
NAČINI URBANOG POVEZIVANJA
NASLIJEĐE ULICA
PROMENADE
MEMORIJALI

Ilustracija:

New York High Line, nekadašnja pruga i preobrazba u linearni perivoj (Foto: J. Sternfeld i A. Luhring, 2001.; T. Marić, 2013.)

Literatura:

1. Bojanić Obad Šćitaroci, B.; Marić, T. (2012.), *Walkspace* - linearno povezivanje prostora na primjeru Splita, „Prostor“, 20 (1): 118-131, Zagreb
2. Hillier, B. (2007.), *Space is the Machine - A Configurational Theory of Architecture*, Press Syndicate of the University of Cambridge, London.
3. Bojanić Obad Šćitaroci, B., Marić, T. (2015), *Memorials as Cultural Landscape*, u: *Cultural Heritage – Possibilities for Spatial and Economic Development: Proceedings* [ur. Obad Šćitaroci, M.], AF/HAZU: 244-249, Zagreb
4. Obad Šćitaroci, M., Bojanić Obad Šćitaroci, B. (2013.), *Gradotvornost perivoja i pejzaža - re-interpretacija perivoja i konstelacija suvremenih tema*, u: *Zbornik radova znanstvenog skupa "Zelenilo grada Zagreba"*, [ur. Božičević, J.; Nikšić, M.; Mlinarić, T. J.; Missoni, E.], HAZU: 56-67, Zagreb

Izv.prof.dr.sc. **Bojana Bojanić Obad Šćitaroci**, dipl.ing.arh.
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
bbojanic@arhitekt.hr, www.scitaroci.hr

Tamara Marić, mag.ing.arch., znanstveni novak
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
tmarić@arhitekt.hr

BOJANA BOJANIĆ OBAD ŠĆITAROCI TAMARA MARIĆ

MODELI URBANIH PROSTORA KRETANJA

Istraživanje doživljaja naslijeđa s motrišta kretanja osnova je za razumijevanje sustava javnih prostora povezivanja grada. Gradske prostorne i arhitektonske cjeline povezane su različitim tipovima javnih prostora (ulice, trgovi, perivoji, šetališta) čiji su karakteri utvrđeni načinom kretanja. Predmet istraživanja su modeli urbanih prostora kretanja identificirani ovisno o čimbenicima identiteta (način kretanja i elementi povezivanja).

Razlikujemo **tri modela** urbanih prostora prema načinu kretanja: linearni model, kretanje u perivojima i kretanje sustavima. Prostori kretanja istražuju se s dva motrišta: 1. *placemaking* – unaprjeđenje i uređenje javnih prostora s ciljem stvaranja mjesta i 2. sintaksa prostora – istraživačka metodologija prostornih konfiguracija.

Modeli urbanih prostora kretanja istraživani su na primjerima slučaja ovisno o načinu povezivanja, koji mogu biti materijalni (mostovi, prolazi-pasaži, stubi) i nematerijalni (vizure, memorija) te ovisno o tipu unaprjeđenja prostora kroz kulturno-povijesni aspekt (ostvaren zadržavanjem trasa i povijesnih urbanističkih matrica), urbanističko-infrastrukturni aspekt (pri preobrazbama prostora) i ekološko-društveni aspekt (pri planiranju ravnoteže različitih sudionika kretanja gradom).

Modeli su istraživani za naslijeđe ulica gdje prepoznamo različite tipove ovi-

sno o vrsti i odnosu prema naslijeđu: 1. zaštićene ulice, 2. ulice koja sadrži graditeljsko i/ili pejzažno naslijeđe, 3. prilazni putovi i 4. nematerijalno naslijeđe ulica. Suvremeni urbani prostori kretanja nastali revitalizacijom i unaprjeđenjem materijalnog i nematerijalnog naslijeđa stvaraju **model suvremene promenade** perivojnih i pješačkih ulica te panoramskih šetališta (Mariahillfer Strasse u Beču, Exhibition road u Londonu, ulice Barcelone i *Highline* u New Yorku) koji postaju naslijeđe za budućnost. Suvremena interpretacija nematerijalnog naslijeđa oblikovanjem memorijala stvara novi niz **modela memorije**: arheološki, topografski, muzejski, kenotaf, model urbanog perivoja i *landmark* model. Rezultat je stvaranje suvremenih urbanih prostora kretanja i stvaranje urbanog naslijeđa za budućnost oživljavanjem nematerijalnog naslijeđa. Za buduća istraživanja preostaje praćenje posljedica implementacije **modela suvremenog sustava urbanih pejzaža** (*Madrid Rio*).

Prepoznati **modeli urbanih prostora kretanja** mogu pridonijeti razvoju i unaprjeđenju javnih prostora u gradu i mogu poslužiti kao jedan od kriterija za povećanje kvalitete i za revitalizaciju prostora graditeljskoga naslijeđa.

Istraživanje ukazuje da urbani prostori kretanja posjeduju odlike kulturnog naslijeđa pa bi ih stoga trebalo osvijestiti i uključiti u postojeće planerske i projektantske metode promišljanja grada.